

۱- در آیه شریفه «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا» به ترتیب چند «فعل» و چند «اسم» وجود دارد؟ (تذکر: تکراری‌ها نیز لحاظ گردد.)

الف. ۳ - ۹ ☐

ب. ۸ - ۴ ☐

ج. ۴ - ۱۰ ☐

د. ۳ - ۱۳ ☐

۲- «علامت رفع مضارع» در صیغه‌های ۵، ۷ و ۱۲ چیست؟

الف. نون - ضمه - ندارد. ☐

ب. الف - نون - ندارد. ☐

ج. الف - ضمه - نون ☐

د. نون - ندارد - نون ☐

۳- از کدام فعل مطلقاً «اسم تفضیل» ساخته نمی‌شود؟

الف. خَضِرَ ☐

ب. اِشْتَبَقَ ☐

ج. ماتَ ☐

د. كُتِبَ ☐

۴- کدام یک از اسامی زیر «موصوف صرفی» می‌باشد؟

الف. رَجُلٍ ☐

ب. إِسْلَامِيٍّ ☐

ج. شُجَاعٍ ☐

د. صادق (ع) ☐

۵- کدام گزینه در مورد کلمه «صحيح و سالم» درست است؟

الف. کلمه «سالم» می‌تواند «مهموز» یا «مضاعف» باشد. ☐

ب. کلمه «صحيح» هرگز «مضاعف» نمی‌باشد. ☐

ج. کلمه «سالم» همان کلمه «صحيح» است. ☐

د. کلمه «صحيح» می‌تواند «مهموز» باشد. ☐

پاسخنامه				
۱	الف	پ	ع	●
۲	●	پ	ع	د
۳	الف	پ	●	د
۴	الف	پ	ع	●
۵	الف	پ	ع	●

۶- «معنای باب» را در افعال مشخص شده بیان کنید.

الف) مَوَّتَ الْأَبَالُ:

ب) تَهَوَّدَ بَكْرُ:

ج) اِحْمَارُ الْحَدِيدُ:

د) اِحْرَنْجَمَ الْقَوْمُ:

۷- اعلال کلمات زیر را مانند نمونه بنویسید.

نمونه: (يُزَكُّو: «قاعده ۷» ← يُزَكِّي «قاعده ۸» ← يُزَكِّي)

الف) تَخْشِیْنَ:

ب) قُولَ:

۸- چرا از افعال زیر «اسم تفضیل» ساخته نمی‌شود؟

الف) زَلَزَلَ:

ب) مَاتَ:

ج) خَضِرَ:

د) قِيلَ:

۹- جدول زیر را تکمیل نمایید.

اسم	مثنی	جمع	منسوب
ابن عَبَّاس			
مَعْدِي كَرَب			

۱۰- چگونگی «کتابت همزه» را در موارد زیر با ذکر مثال بنویسید.

الف) همزه ساکن بوده و در وسط کلمه باشد:

.....

ب) همزه در آخر کلمه قرار گرفته و ما قبل آن ساکن باشد:

.....

نام کتاب: درسنامه علم صرف

۱- کدام گزینه در مورد «جَلَبَ» صحیح است؟

- الف. ثلاثی مزید بر وزن فَعَّلَ ☐
- ب. رباعی مجرد بر وزن فَعَّلَ ☐
- ج. ثلاثی مزید بر وزن فَعَّلَبَ ☐
- د. ثلاثی مزید بر وزن فَعَّلِلَ ☐

۲- «استتار ضمیر» در کدام فعل واجب است؟

- الف. يَضْرِبُ ☐
- ب. نَضْرِبُ ☐
- ج. ضَرَبْتُ ☐
- د. ضَرَبْتَ ☐

۳- نتیجه نهایی قواعد اعلال در افعال «رُمِیُوا - رَضُوا - يَدْعُو» چیست؟

- الف. رُمُوا - رَضَى - يَدْعَى ☐
- ب. رُمُوا - رَضَى - يَدْعَى ☐
- ج. رُمُوا - رَضَى - يَدْعَى ☐
- د. رُمِیُوا - رَضَى - يَدْعَى ☐

۴- ترجمه آیه شریفه «كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ» (الذاریات: ۱۷) کدام است؟

- الف. آن‌ها کمی از شب را نخوابیده بودند. ☐
- ب. آن‌ها کمی از شب را می‌خوابیدند. ☐
- ج. آن‌ها کمی از شب را خوابیدند. ☐
- د. آن‌ها کمی از شب را نخوابیدند. ☐

۵- صیغه معادل «قَوْمًا» از ابواب «إفعال» و «مفاعله» به ترتیب کدام است؟

- الف. أَقَوْمًا - قَاوِمًا ☐
- ب. أَقِيمًا - قَايِمًا ☐
- ج. أَقِيمًا - قَاوِمًا ☐
- د. أَقِمًا - تُقَاوِمًا ☐

پاسخنامه				
۱	●	ب	ج	د
۲	الف	●	ج	د
۳	الف	ب	●	د
۴	الف	●	ج	د
۵	الف	ب	●	د

۶- اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

الف) اسم:

ب) حرف لین:

ج) تخفیف:

د) فعل ثلاثی مزید:

۷- افعال موجود در آیه شریفه «وَ إِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ» را استخراج نموده و با توجه به نوع آنها جدول زیر را کامل کنید.

ماضی	مضارع	امر

۸- مراحل اِعمال کلمات زیر را به طور کامل بنویسید. (ذکر شماره قاعده کافی است)

الف) تَزِيدُ:

ب) تَرْضَوْنَ:

۹- سه مورد از مواردی که «حرف عله» در حکم «حرف صحیح» است را نوشته و برای هر یک مثال بزنید.

۱۰- «افعال مزید» زیر در کدام معنا از معانی باب «اِفعال» یا «تفعیل» به کار رفته‌اند؟

الف) أَبَاعَ زَيْدٌ كِتَابَهُ:

ب) أَعْلَمْتُ زَيْدًا عَمْرًا كَاتِبًا:

ج) غَلَقْتُ الْأَبْوَابَ:

د) أَشْفَى الْمَرِيضَ:

۱- «کلمه» در علم نحو از چه جهتی مورد گفتگو است؟

- الف. ریشه یابی لغوی ☐
 ب. چگونگی حرکت آخر آن ☐
 ج. صیغه سازی ☐
 د. نحوه تلفظ صحیح عربی ☐

۲- اسم و خبر فعل «یَظَلُّ» در جمله «يَظَلُّ الْمُقَصِّرُ يَلُومُ الْأَقْدَارَ» کدام است؟

- الف. «هو» مستتر - الأقدار ☐
 ب. المقصر - الأقدار ☐
 ج. «هو» مستتر - «يلوم الأقدار» ☐
 د. المقصر - يلوم الأقدار ☐

۳- کدام گزینه در بر دارنده نقش ترکیبی و عامل «شُكراً» می باشد؟

- الف. «مفعول به» است و عامل آن به طور سماعی محذوف است. ☐
 ب. «تمییز» است و به عامل مشخصی نیاز ندارد. ☐
 ج. «مفعول له» است و عامل آن به طور سماعی محذوف است. ☐
 د. «مفعول مطلق» است و عامل آن به طور سماعی محذوف است. ☐

۴- نقش اعرابی «علمه» در جمله «أعجبنى سعيد علمه» چیست؟

- الف. صفت ☐
 ب. بدل ☐
 ج. فاعل ☐
 د. عطف بیان ☐

۵- کدام دسته بر شامل شدن حکم معطوف علیه بر معطوف دلالت دارند؟

- الف. واو، فاء، حتّی ☐
 ب. او، بل، فاء ☐
 ج. ثمّ، أم، لکن ☐
 د. حتّی، ثمّ، بل ☐

پاسخنامه				
۱	الف	●	ج	د
۲	الف	ب	ج	●
۳	الف	ب	ج	●
۴	الف	●	ج	د
۵	●	ب	ج	د

۶- افعال معلوم زیر را مجهول نموده و مفعول را جایگزین فاعل نمائید.

- الف) رَحِمَكِ اللهُ:
 ب) باع زیدُ ملَکَه:
 ج) تضربین الرجال:
 د) نصرتموهنّ:

۷- موارد وجوبی تقدم مفعول به بر فاعل را با ذکر مثال بنویسید.

۸- اصطلاحات زیر را تعریف نموده و برای هر یک مثالی بزنید.

الف) استثنای منقطع:

ب) مستغاث:

ج) اعراب تبعی:

۹- متعلق جار و مجرورهای که در آیات زیر مشخص شده‌اند را معین کنید.

الف) «لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ»

ب) «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ»

ج) «إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً»

د) «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى»

۱۰- تفاوت‌های میان «لو شرطیه» و «إن شرطیه» را بنویسید.

۱- در حدیث شریف «لَيُّنُوا لِمَنْ تُعَلِّمُونَ وَ لِمَنْ تَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ» چند کلمه مبنی وجود دارد؟

- الف. ده کلمه ☐
 ب. یازده کلمه ☐
 ج. دوازده کلمه ☐
 د. سیزده کلمه ☐

۲- إعراب و نقش «الثَّوب» در عبارت «أُعْطِيَ الْفَقِيرُ الثَّوبَ» چیست؟

- الف. مرفوع - نائب فاعل ☐
 ب. مرفوع - مبتدای مؤخر ☐
 ج. منصوب - مفعول أول ☐
 د. منصوب - مفعول دوم ☐

۳- در کدام جمله، همزه «ان» مکسور است؟

- الف. عِنْدِي أَنْ زَيْدًا قَائِمٌ. ☐
 ب. أَفَقَ أَنْ الْفَجَرَ قَدْ طَلَعَ. ☐
 ج. سَمِعَ أَنْ الْعَسْكَرَ مَنْصُورٌ. ☐
 د. عَرَفْتُ أَنَّكَ مُسْتَحِقٌّ لِلْكَرَامَةِ. ☐

۴- نقش «حَبَّاءُ» در حدیث «النَّظَرُ إِلَى وَجْهِ الْعَالِمِ حَبَّاءُ لَهُ عِبَادَةٌ» چیست؟

- الف. مفعول مطلق ☐
 ب. مفعول له ☐
 ج. حال ☐
 د. تمیز ☐

۵- گزینه صحیح در مورد «توابع» را مشخص کنید.

- الف. التَّوَكُّيدُ تَابِعٌ يُذَكِّرُ تَوْضِيحاً لِمَا قَبْلَهُ. ☐
 ب. يجب اتِّحَادُ الزَّمَانِ بَيْنَ الْفَعْلَيْنِ الْمَعْطُوفَيْنِ. ☐
 ج. تختصَّ «كلتا» بتوكيد المثنى و تُعَرَّبُ بِإِعْرَابِهِ. ☐
 د. إِنَّ النَّعْتَ السَّبْبِيَّ يَتَّبِعُ مَتَّبِعُهُ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّذْكِيرِ وَ التَّنْأِيثِ. ☐

پاسخنامه				
۱	الف	●	ج	د
۲	الف	ب	ج	●
۳	الف	●	ج	د
۴	الف	●	ج	د
۵	الف	ب	ج	●

۶- شش مورد از «ادات شرط جازم» که دو فعل را جزم می‌دهند نام ببرید. (۶ مورد)

۷- تعریف کنید.

الف) معرب:

ب) فاعل:

ج) مفعول به:

۸- نقش کلمات مشخص شده چیست؟

الف) «وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ.»

ب) «مَنْ مَاتَ بِغَيْرِ وَصِيَّةٍ مَاتَ مِيتَةَ الْجَاهِلِيَّةِ.»

ج) «وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ.»

د) «جَاءَ زَيْدٌ طُلُوعَ الشَّمْسِ.»

۹- نقش اسم «الف و لام دار» بعد از «یا ایُّها» یا «یا ایتُّها» چیست؟

۱۰- «نعت حقیقی و سببی» را تعریف کرده و برای هر یک مثال بزنید.

نمونه سوالات امتحانات نیمسال متفرکز «اداره سنجش معاونت آموزش حوزه های علمیه خاوران»

۱- «متعلق» موارد مشخص شده در آیه شریفه «كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ» (بقره: ۱۸۰) چیست؟

- الف. كُتِبَ - كُتِبَ - حَقًّا ☐
- ب. كُتِبَ - الْوَصِيَّةُ - حَقًّا ☐
- ج. الْوَصِيَّةُ - تَرَكَ - الْمَعْرُوفِ ☐
- د. حَضَرَ - الْوَصِيَّةُ - الْمَعْرُوفِ ☐

۲- نقش کلمات «هُدًى»، «جَهَنَّمَ» و «أَجْمَعِينَ» در آیه شریفه فوق به ترتیب چیست؟

- الف. بدل - مفعولُ فيه - صفت ☐
- ب. فاعل - مفعولُ فيه - تأکید ☐
- ج. مفعولُ به - مفعولُ به - تأکید ☐
- د. مفعولُ له - مفعولُ به - حال ☐

۳- نقش «مَالِك» و نوع «مَنْ» در آیه شریفه «قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ» (آل عمران: ۲۶) چیست؟

- الف. صفت - موصول ☐
- ب. صفت - اسم شرط ☐
- ج. منادا - اسم استفهام ☐
- د. عطف بیان - اسم شرط ☐

۴- با توجه به عبارت «وَأَمَّا (حَتَّى) الْعَاطِفَةُ فَمِنْ خَارِجَةٍ عَنِ الْبَحْثِ لَأَنَّ الْغَايَةَ فِيهَا دَاخِلَةٌ تَحْتَ حُكْمِ الْمُعَيَّنِ قَطْعًا»، متعلق «لِأَنَّ» کدام

گزینه است؟

- الف. قَطْعًا ☐
- ب. الْبَحْثِ ☐
- ج. الْعَاطِفَةُ ☐
- د. خَارِجَةٍ ☐

۵- کدام یک از انواع «جمله» در آیه شریفه «وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَلَ فِي آعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ تُجْزَوْنَ

إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ» (سبا: ۳۳) وجود ندارد؟

- الف. صله ☐
- ب. خبر مبتدا ☐
- ج. خبر «كَانَ» ☐
- د. مضافُ إليه ☐

پاسخنامه				
۱	الف	●	ج	د
۲	الف	ب	●	د
۳	●	ب	ج	د
۴	الف	ب	ج	●
۵	الف	●	ج	د

۶- سه مورد از موارد وجوب حذف «مبتدا» را بیان کنید.

۷- از جمله «ما أحسنَ الرِّياضِ» صیغه‌ی تعجب ماضی و مستقبل بسازید. (با حرکت گذاری کامل)

۸- کلمات مشخص شده ذیل را با توجه به عناوین موجود در جدول ترکیب نمایید.

الف) کم من أكلةٍ منعت أكلات:

ب) الأسد اقوي من الرجل:

ج) قام القوم سوي زید:

د) إن الدنيا لمُفسدة الدين:

نقش آن (خبر، مفعول و یا....)	علامت اعراب	عامل رفع یا نصب و یا جر در آن	مرفوع است یا منصوب و یا مجزوم و یا	
				أكلات
				اقوي
				زید
				مفسدة

۹- معنای «حرف جر» مشخص شده چیست؟

الف) لا يَخْدِمُ اللَّيْمُ إِلَّا مِنْ حَاجَةٍ.

ب) غَفَرْتُ لَهُ ذَنْبَهُ عَلَى جَوْرِهِ.

ج) ما عَلِمْنَا فِي بَحْرِهِ إِلَّا قَطْرَةً.

د) كَتَبْتُ الرِّسَالَةَ لِأَوَّلِ شَعْبَانٍ.

۱۰- «نقش» و «محل اعراب» جملات مشخص شده چیست؟

الف) أَقَاتِلْ يَوْمَ هُوَ مَقْتُولٌ:

ب) الْعِلْمُ يَنْفَعُ وَ يَرْفَعُ:

ج) جَاءَ زَيْدٌ يَرْكَبُ:

د) قِيلَ إِنَّ الْعَالَمَ لَيَهْتَدِي:

نام کتاب: هدایه فی النحو

۱- کدام گزینه «علامت فعل» است؟

الف. الجرّ ☐

ب. النّعت ☐

ج. صحّة الإخبار به ☐

د. التصریفُ إلى التّثنیة و الجمع ☐

۲- در کدام جمله «مبتدای وصفی» وجود ندارد؟

الف. أ قائمُ الطّالِبُ. ☐

ب. ما مضروبٌ أنتما. ☐

ج. ما ضاربُ الزّیدون. ☐

د. ما صائمونَ الزّیدون. ☐

۳- کلمه‌ی «فاضل» در جمله «جائنی الرّجلانِ ..... أبوهما» چگونه باید به کار رود؟

الف. فاضِلُ ☐

ب. فاضِلان ☐

ج. الفاضِلُ ☐

د. الفاضِلان ☐

۴- إعراب و نقش «کم» در مثال‌های «کم رجلاً ضربت؟» و «کم ضربت؟» و «غلام کم رجلاً ضربت؟» به ترتیب کدام گزینه است؟

الف. نصب به عنوان مفعول به - نصب به عنوان مفعول فیه - جرّ به عنوان مضاف إليه «غلام» ☐

ب. نصب به عنوان مفعول به - نصب به عنوان مفعول مطلق - جرّ به عنوان مضاف إليه «غلام» ☐

ج. نصب به عنوان مفعول به - نصب به عنوان مفعول به - جرّ به عنوان مضاف إليه «غلام» ☐

د. نصب به عنوان تمییز - نصب به عنوان مفعول مطلق - نصب به عنوان مفعول فعل مقدّر ☐

۵- «من» در آیات شریفه «فاجتنبوا الرّجسَ من الاوثان» و «مما خطیئاتهم أغرقوا» و «ماذا خلقوا من الأرض» به ترتیب دارای کدام معنی می‌باشد؟

الف. تبیین، تعلیل، ظرفیت ☐

ب. تبیین، ظرفیت، تعلیل ☐

ج. تبعیض، تعلیل، ظرفیت ☐

د. تبیین، تبعیض، ظرفیت ☐

پاسخنامه				
۱	الف	ب	●	د
۲	الف	ب	ج	●
۳	الف	ب	●	د
۴	الف	●	ج	د
۵	●	ب	ج	د

۶- اصطلاحات زیر را تعریف نموده و برای هر یک مثال بزنید.

الف) کلام:

ب) اسم جاری مجرای صحیح:

ج) اضافه معنویه:

د) مفعول معه:

۷- نوع «استثناء» (متصل، منقطع و مفرغ) و اعراب «مستثنی» در موارد زیر چیست؟

الف) يَنْجَحُ التَّلَامِيذُ إِلَّا الْكَسُولُ:

ب) لَيْسَ الْعَمَلُ إِلَّا سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ:

ج) مَا جَاءَنِي أَحَدٌ إِلَّا إِبْرَاهِيمُ:

د) مَا جَاءَ الْقَوْمَ غَيْرَ أَنْقَالِهِمْ:

۸- موارد مشخص شده چه نوع «تابعی» هستند؟

الف) «قَوْلُ مَعْرُوفٍ وَ مَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتَّبِعُهَا أَذَى»:

ب) «وَلَوْ لَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ»:

ج) «يَا أَيُّهَا الْمُؤْمَلُونَ»:

د) «ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا»:

۹- در آیات زیر «علامت بناء» افعال مبنی را بنویسید.

الف) «فَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ»:

ب) «أَلْقَاهُ عَلَى وَجْهِهِ»:

ج) «رَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا»:

د) «لَأَصْلَبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ»:

۱۰- معنای «حروف جر» در آیات زیر را بنویسید.

الف) «فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ»:

ب) «أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ»:

ج) «أَتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ»:

د) «ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ»: